

Regionale Ontwikkelagenda 'passend onderwijs- zorg voor jeugd in Noord- en Midden Drenthe 2019 – 2021'

'Verbinden en effectief samenwerken met lef'

Inleiding

Dit is de 2^e Ontwikkelagenda 'passend onderwijs – zorg voor jeugd in Noord- en Midden Drenthe'. In de afgelopen jaren hebben de samenwerkingsverbanden po en vo (22.01) gewerkt aan de ondersteuningsstructuur om passend onderwijs te realiseren. Jeugdhulp wordt aangestuurd door gemeenten. In de 1^e fase was er veel aandacht voor het inrichten van de structuren vanuit de afzonderlijke verantwoordelijkheden van de verschillende bestuurlijke partners. Inmiddels zitten we volop in de transformatie. De vraag die leidend is voor de 2^e Ontwikkelagenda is 'Hoe komen we tot meer resultaatgerichte samenwerking tussen onderwijs en gemeenten voor kinderen en gezinnen waarvoor we optimale ontwikkelingskansen willen bieden?'.

Sinds 2014 is de zorgplicht voor het onderwijs ingevoerd. Scholen in een samenwerkingsverband zijn verantwoordelijk voor het bieden van passend onderwijs aan ieder kind. De samenwerkingsverbanden hebben in de Ondersteuningsplannen vastgelegd op welke wijze passend onderwijs in Noord- en Midden Drenthe wordt georganiseerd. Iedere school biedt basisondersteuning. Daarnaast wordt extra ondersteuning geboden in het speciaal onderwijs.

Een jaar later werden gemeenten verantwoordelijk voor de jeugdhulp vanuit de gedachte dat gemeenten als nabije overheid de jeugdhulp dichtbij en toegankelijk kunnen organiseren. Gemeenten verzorgen de inkoop van de jeugdhulp en hebben in de jeugdhulpplannen van de afzonderlijke gemeenten in NMD vastgelegd dat een belangrijke inzet is om meer preventief te gaan werken zodat minder curatieve jeugdhulp noodzakelijk is. Gemeenten en onderwijs hebben elkaar nodig om te komen tot goede verbindingen en samenwerking zodat tijdig en nabij adequate ondersteuning geboden kan worden.

In deze 2^e Ontwikkelagenda kiezen we voor een beperkt aantal speerpunten voor de komende jaren om de focus op prioriteiten te richten.

Visie

We willen een omslag maken van een infrastructuur met relatief autonome organisaties (scholen en jeugdhulpaanbieders) die ieder een eigen professioneel profiel hebben en veel naar elkaar verwijzen, naar een netwerk van samenhangende voorzieningen die interprofessioneel maatwerk leveren voor kinderen en hun ouders. Daarbij streven we ernaar dat eerst de verantwoordelijkheid van ouders en de eigen kracht van het gezin wordt ingezet. Meer normaliseren en minder medicaliseren, preventie en een omslag van zwaardere naar lichtere hulp waar dat mogelijk is. Voor gemeenten en samenwerkingsverbanden is het beheersbaar maken van de kosten voor respectievelijk de jeugdhulp en passend onderwijs een serieuze opgave.

Dit is het punt op de horizon. We beseffen dat dit een hoog ambitieniveau is. Daarom hebben we in de visie geformuleerd dat we willen samenwerken met lef. Hiermee bedoelen we dat we werken 'van vraag naar oplossing' en er - beargumenteerd en onderbouwd - soms ook 'buiten de lijntjes gekleurd moet worden' om voor een kind op

tijd de juiste vorm van maatwerk te realiseren. Of zoals in het recente advies van landelijk kwartiermaker René Peeters wordt bepleit 'Budgetten en beleid moeten poreuze randen hebben'.¹

De optimale ontwikkelingskansen voor kinderen en jongeren staan centraal. Daarom zetten we ons in voor het realiseren van een doorlopende leer-, zorg- en ontwikkelingslijn. Ons uitgangspunt hierbij is dat ouders allereerst zelf verantwoordelijk zijn voor de opvoeding van hun kinderen: de basis op orde. We willen het opvoeden versterken zodat kinderen en jongeren veilig en gezond op kunnen groeien. Daar waar nodig willen we ondersteuning bieden, zo vroeg, zo licht en zo dichtbij mogelijk. Optimale ontwikkelingskansen zijn alleen mogelijk als we integraal samenwerken.

We spreken af dat deze visie leidend is voor de bestuurlijke partners, te weten de gemeenten Aa en Hunze, Assen, Midden Drenthe, Tynaarlo, de samenwerkingsverbanden po en vo (22.01) en de MBO-instellingen in de regio (vertegenwoordigd door het Drenthe College). We nemen deze visie mee in de uitvoering en vragen organisaties de visie te concretiseren.

Bestuurlijke uitgangspunten

Vanuit de bestuurlijke verantwoordelijkheden van de gemeenten in NMD, de schoolbesturen en de samenwerkingsverbanden po en vo kiezen we voor de volgende uitgangspunten:

1. Samen met ouders gaan gemeenten, schoolbesturen en samenwerkingsverbanden ervoor zorgen dat elke jongere goed begeleid wordt op weg naar een goede uitgangspositie. We gaan uit van eigen kracht en willen die, zo nodig, versterken.
2. Voorkomen is beter dan genezen. Door vroegtijdige signalering en hulp willen we, daar waar het kan, voorkomen dat een beroep op zwaardere hulpverlening wordt gedaan en verergering van de problematiek wordt voorkomen.
3. Gemeenten, onderwijs en ouders zijn gezamenlijk verantwoordelijk om, jongeren die dat nodig hebben, zo snel mogelijk passende en integrale begeleiding te bieden. Dit vraagt om partnerschap en samenwerking vanuit verschillende rollen en verantwoordelijkheden. De primaire focus van het onderwijs ligt op onderwijsopbrengsten en het behalen van een startkwalificatie en het bieden van een passende onderwijsplek. De primaire focus van gemeenten richt zich op het bieden van adequate hulp aan kinderen en jongeren.
4. Gemeenten en onderwijs streven voor ouders en kinderen naar zo weinig mogelijk bureaucratie. Het gaat om afstemming en aansluiting in een doorgaande lijn.
5. Als gemeenten en onderwijs samenwerken aan adequate ondersteuning van kinderen in hun leefomgeving, is een logisch gevolg dat deze gemeenschappelijke verantwoordelijkheid waar nodig leidt tot een gezamenlijke inzet van mensen (expertise) en middelen (financiering).
6. De school is een belangrijke vindplaats (signalering en preventie), ondersteuner alsmede een eventuele werkplaats waar jeugdhulp kan worden ingeschakeld in de schoolomgeving en de context van het onderwijs overeind blijft.

¹ 'Met andere ogen', Advies voor versnelling en bestendiging van de samenwerking onderwijs-zorg-jeugd, 23 november 2018

7. Gemeenten betrekken vanuit hun inkooprol zorgaanbieders bij het onderwijs met als doel een goede aansluiting van het aanbod op de vraag. Als regievoerder op passend onderwijs betrekken de samenwerkingsverbanden (en schoolbesturen) de gemeente bij de ontwikkeling van de schoolinterne zorg. Gemeenten en onderwijs maken de verbinding.
8. We hebben te maken met de schaal van gemeenten en verzorgingsgebieden van scholen die vaak met meerdere gemeenten te maken hebben. Lokaal is uitgangspunt, regionale samenwerking is nodig daar waar het verzorgingsgebied van de scholen de gemeentelijke grenzen overschrijdt (voortgezet onderwijs, so, sbo, vso en mbo).

Thema's:

Verbinden en effectief samenwerken

- Samen professionaliseren: elkaar kennen, vertrouwen en elkaars kennis en kunde weten en benutten;
- Samen leren van de praktijk en expertise ontwikkelen: bv gezamenlijke informatiebijeenkomsten 'verbeterde meldcode kindermishandeling';
- Concretiseren van werkplaatsgericht werken in het kader van een gezamenlijke preventieve aanpak (ondersteuningsstructuur passend onderwijs, jeugd/schoolmaatschappelijk werk, programma's Yorneo, etc.). Voor het mbo wordt in het kader van preventie een pilot ontwikkeld waarbij een werkwijze 'school als wijk/swag' nader wordt uitgewerkt binnen bestaande financiële kaders.

Zorgroutes

- Voor ouders en ketenpartners zorgroutes en casusregie verduidelijken;
- Verhelderen inzet jeugd/schoolmaatschappelijk werk waarbij de onderzoeksresultaten van het NJI-rapport 'Evaluatie preventieve inzet in kinderopvang en onderwijs' van de gemeente Assen worden betrokken;
- Korter maken van routes door vroegtijdig betrekken van bevoegde professional in school-mdo;

Onderwijszorgarrangementen (= gecombineerd onderwijs-zorgaanbod waarbij onderwijs- en behandeldoelen elkaar versterken)

- Onderzoek naar mogelijkheden van inzet vaste jeugdhulppartners voor enkele scholen;
- Verkenning naar mogelijkheden van start pilot voor cluster 4: populatiebeplooiing op basis van gezamenlijke analyse (gezin, school, zorg) waarbij sprake is van beschikingsvrije jeugdhulp;
- Analyse en aanpak voor thuiszitters (in bv zorgboerderij) met afstand tot onderwijs (benutten casusonderzoek Assen);
- Terugdringen thuiszitters: o.a. door een analyse van de vrijstellingen leerplicht op basis van art. 5a Leerplichtwet;

Monitoren op niveau van gezamenlijke afspraken

- Lokaal borgen van input onderwijs bij inkoop- en subsidieafspraken met niet-geïndiceerde jeugdhulp (o.a. jeugd/schoolmaatschappelijk werk);
- Input vanuit onderwijs bij de inkoopafspraken vanaf 2020 tijdig borgen in het inkoopproces gespecialiseerde jeugdhulp;
- Monitoren van de uitvoeringspraktijk van inkoopafspraken;
- Jaarlijks monitoren van de uitvoering van de ontwikkelagenda.

Lokale en regionale uitwerking van de visie:

Op de ontwikkelagenda zijn de visie en uitgangspunten voor de komende tijd vanuit het perspectief van samenwerking tussen de samenwerkingsverbanden passend onderwijs en de NMD-gemeenten benoemd. Bij de uitwerking willen we met name werken aan het versterken van de verbindingen tussen gemeenten en scholen vanuit regionaal perspectief. Scholen met een regionaal verzorgingsgebied zoals het sbo, svo, so, vo en mbo krijgen daarbij specifieke aandacht.

Daarnaast hebben de NMD-gemeenten een zelfstandige verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de Jeugdwet waarbij lokaal de samenwerking met schoolbesturen en afstemming met jeugdhulp wordt gezocht. Lokaal worden de volgende prioriteiten gesteld:

Aa en Hunze

De gemeente Aa en Hunze kiest voor de volgende inzet:

- De regionale Ontwikkelagenda ‘passend onderwijs -zorg voor jeugd in NMD 2019-2021’ wordt met de onderwijspartners gedeeld tijdens het overleg in het kader van de LEA (Lokale educatieve agenda).
- Samen met het onderwijs wordt nagedacht over een onderwijs – zorg pilot waarbij wordt gedacht aan een algemene zorgvoorziening voor in de school en indien mogelijk buiten de school (van individuele zorgvoorziening naar algemene zorgvoorziening).
- In beeld brengen van effectieve zorgroutes in samenwerking met het onderwijs, zorgaanbieders, Stichting Attenta en Leerplicht met de intentie om gebruik te maken van informatie afkomstig van de ZAT- en PET-teams.
- Een effectieve lokale inzet op preventie door schoolmaatschappelijk werk en programma’s als YOOP, ‘Vroeg erbij’ en ‘Vroeg erbij blijven’ te continueren, te evalueren en te onderzoeken of de huidige aanpak voortgang behoeft dan wel bijgesteld moet worden.
- Afspraken maken met de kinderopvang en het primair onderwijs over resultaatafspraken voor- en vroegschoolse educatie.

Assen

Voor Assen geldt de transformatie als belangrijkste prioriteit met daarbij de uitdaging om te komen tot kostenbeheersing. Daarbinnen zijn de volgende concrete lokale voornemens:

- Een bestuurlijk gesprek gemeente Assen met lokale schoolbesturen (en mogelijk ook MBO) over gezamenlijke visie, uitgangspunten en doelen voor samenwerking aan transformatie en kostenbeheersing;
- Een effectieve lokale inzet op preventie door voortzetting jeugdmaatschappelijk werk, programma's Yorneo en taken jgz, maar deze vraaggerichter te maken en te bundelen. Assen wil bij een integrale opdrachtverlening zich meer laten leiden door de vraag 'Wat is voor een bepaalde populatie op een bepaalde schoollocatie kwantitatief en kwalitatief nodig?' Assen wil kijken naar de inzet vanuit passend onderwijs en het eventueel koppelen van een deel van de beschikingsvrije jeugdhulp en/of van nu individuele jeugdhulptrajecten. Dit leidt mogelijk tot een pilot.
- Verhelderen van de zorgroutes denkend vanuit één doorgaande lijn voor ouders en kinderen. Daarbij wil Assen meer gebruik maken van informatie uit de mdo's in de school.
- Casusonderzoek naar jeugdigen op een zorgboerderij (afronding in de zomer 2019).
- Het actualiseren van het Asser onderwijsachterstanden/vve-beleid.

Midden Drenthe

De gemeente Midden Drenthe kiest voor het versterken van korte lijnen en samenwerking met scholen door:

- Vervolg te geven aan gezamenlijk trainen en voorlichten van medewerkers van zowel scholen, CJG, huisartsen en anderen in het voorliggend veld.
- Structurele afstemming met scholen en CJG over hoe de samenwerking verloopt. Blijvend evalueren van gezamenlijke doorgaande zorgroute.
- Onderzoeken hoe de gemeente scholen (meer) kan betrekken bij onderzoeken in het kader van (her)indicaties.
- Doorgaan met LEA-overleggen. Deze overleggen zijn in de gemeente goed geborgd en voor heel 2019 ingepland. Dit lokaal bestuurlijk overleg is breder dan alleen onderwijs omdat kinderopvang er ook onder valt. De gemeente investeert in het vergroten van de toeleiding naar vve-programma's van de IKC's.
- De gemeente is voornemens een evaluatie te laten uitvoeren op de preventieve inzet, waaronder programma's van Yorneo.

Tynaarlo

De gemeente Tynaarlo heeft de wens om de regionale Ontwikkelagenda samen met de lokale onderwijspartners te vertalen naar een concreet actieplan voor de eigen gemeente. Ook de resultaten van het onderzoek dat de gemeente door Instituut voor Publieke Waarde laat uitvoeren naar de tekorten in het sociaal domein worden -voor zover deze raakvlakken hebben met het onderwijs- aan het actieplan gekoppeld. Samen met het onderwijs worden prioriteiten gesteld voor de uitvoering. De gemeente Tynaarlo zet o.a. in op:

- Versterken doorgaande lijn door inzet van onderwijsachterstandsmiddelen. Deze middelen ontvangt de gemeente voor het eerst vanaf 1-1-2019.
- Samen koersen op een gezamenlijke visie door de LEA anders vorm te geven (o.a. werken met werkgroepen, ontwikkelagenda is hierbij de 'kapstok').
- De aanbevelingen uit het 'Passend onderwijs' van STAMM CMO (d.d. 25-3-2019 concept) met o.a. het onderwijs om te zetten in actiepunten.

Bestuurlijk overleg: op overeenstemming gericht overleg

Jaarlijks vindt bestuurlijk overleg plaats over de uitvoering van de ontwikkelagenda. Gemeenten, samenwerkingsverbanden po en vo en het mbo zijn wettelijk verplicht jaarlijks op overeenstemminggericht overleg (oogo) te voeren over wijzigingen van de Ondersteuningsplannen (van de samenwerkingsverbanden) en wijzigingen in de Jeugdhulpplannen van de gemeenten voor wat betreft het deel waarbij afstemming met het onderwijs aan de orde is. In Noord- en Midden Drenthe wordt tijdens dit overleg eveneens de voortgang van de uitvoering van de ontwikkelagenda besproken. Om beleid en praktijk dichterbij elkaar te brengen stellen we voor om het jaarlijks overleg te koppelen aan een werkbezoek waarbij één van de thema's van de ontwikkelagenda wordt geconcretiseerd.

PvdK, 28 maart 2019